

M. 731

Uel. 1976

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

ÜLIÕPILASTÖÖDE VORMISTAMISE
NING VIITAMIS- JA TSITEERIMISTEHNIKA
PÕHIREEGLID

TARTU 1976

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

ÕIGUSTEADUSKOND

Metoodika komisjon

ÜLIÕPILASTÖÖDE VORMISTAMISE
NING VIITAMIS- JA TSITEERIMISTEHNICA
PÕHIREGLID

Kolmas parandatud trükk

TARTU 1976

Koostanud Ilmar Rebane

KUSTUTATUD

Br.

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu

Kinnitatud Õigusteaduskonna
nõukogus 27. nov. 1975

I. TÖÖDE VORMISTAMISE PÕHINÕUDED

1. Kõik üliõpilaste kirjalikud tööd esitatakse kirjutusmasina poogna (formaad A-4) formaadis köidetult (diplomitööd), kokkuõmmelduna või kiirkõitjas (sealhulgas kursuse- ja mitteauditoorsed kontrolltööd). Lahtistel lehtedel esitatud tööd (ka kirjajlambriga ühendatud) arvestamisele ei tule ja neid kaitsmisele ei lubata ega arvestata.

2. Tööl peab olema tiitelleht järgmiste rekvisiitidega:

- 1) TRÜ teaduskonna ja kateedri (või laboratooriumi) nimetus;
- 2) autori ees- ja perekonnanimi ning kontroll- ja kursusetööl ka kursus;
- 3) töö pealkiri;
- 4) viide töö iseloomule (kontrolltöö, kursusetöö, diplomitöö);
- 5) kontroll- ja kursusetöödel õppeaine nimetus;
- 6) kursuse- ja diplomitöödel töö juhendaja teaduslik kraad (või kutse), eesnime esitähht ja perekonnanimi;
- 7) töö valmimise aasta.

Töö tiitellehe näidis on toodud lisas.

3. Töö peab olema kirjutatud loetava selge käekirjaga või kirjutusmasinal. Leheküljele mahutatakse 28-30 rida (ca 60 tähemärki reas). Mahakriipsutusi või silmatorkavaid parandusi tuleb töös vältida.

4. Töö tekst kirjutatakse ainult lehe ühele küljele. Lehekülgedele jäetakse vasakule 4 sm, üles 4 sm, alla 3 sm ja paremale 1,5 sm laiune vaba äär.

5. Töö leheküljed peavad olema nummerdatud.

6. Teema põhiküsimused peavad töös olema eraldatud

iseseisvateks alajaotusteks (peatükid, paragrahvid, punktid), kusjuures nende süsteem peab kogu töö ulatuses olema ühtne. Peatükid ja paragrahvid pealkirjastatakse. Pealkirja lõppu punkti kirjavahemärgina ei asetata. Punktide kui alajaotuste pealkirjastamine pole kohustuslik.

7. Töö tekst peab olema varustatud töö valmimise kuupäevaga ja autori allkirjaga.

8. Töö lõpus peab olema kasutatud kirjanduse loetelu, mis pealkirjastatakse: Kasutatud kirjanduse loetelu. Sellesse loetelusse lülitatakse vaid töö kirjutamisel faktiliselt kasutatud ja töös viidatud kirjandus. Kirjanduse loetelus ei näidata kasutatud normatiivmaterjali, kohtupraktikat ning arhiivmaterjali, vaid need antakse vastavalt pealkirjastatuna eri loeteludena (vt. allpool, p-d 9-11).

a) Kasutatud kirjanduse loetelu algab marksismi-leninismi rajajate töödega, kusjuures esimesena näidatakse K.Marxi, seejärel F. Engelsi ja V.I.Lenini teosed. Kirjanduse loetelusse võetud marksismi-leninismi rajajate kogutud teoste kohta jäetakse ilmumisandmed ning üksikteose pealkiri ära ja kogutud teosed esitatakse köidete numbrilises järjekorras, kogutud teostes avaldamata teosed aga nende pealkirjade tähestikulises järjekorras. (Marksismi-leninismi rajajate teoste tsiteerimise ja nendele viitamise kohta vt.allpool p-d 16 "b" ja 28). Näiteid:

V. I. L e n i n . Teosed, 31. kd.

F. E n g e l s. Anti-Dühring. Tln., 1954.

b) Pärast marksismi-leninismi rajajate teoseid antakse kirjanduse loetelus töö kirjutamisel kasutatud parteidokumendid kronoloogilises järjestuses.

c) Lõpuks antakse kirjanduse loetelus töö kirjutamisel kasutatud muu kirjandus. Kasutatud kirjandus lülitatakse loetelusse autorite tähestikulises järjekorras. Kui teose autorit ei ole näidatud või kui teosel on mitu autorit ning nad on näidatud üksnes teose tiitellehe pöördel, lülitatakse see teos kirjanduse loetelusse tema pealkirja alfabeedilise koha järgi.

d) Teoste võtmisel kirjanduse loeteludesse tuleb need esitada täpselt samuti kui joonealustes viideteski, selle erinevusega, et autori initsiaalid antakse tema perekonnanime järel (vt. allpool, III osa). Perekonnanime ja sellele järgneva initsiaali (initsiaalide) vahele vene keeles koma ei panda, eesti- ja ladina tähestikku kasutava muukeelse kirjanduse puhul aga eraldatakse perekonnanimi järgnevast initsiaalidest (initsiaalidest) komaga. Loeteludes teoseid ei nummerdata. Kui loetelus on teoseid mitmes keeles, paigutatakse ette ladina, seejärel aga vene tähestikuga teosed originaaltranskriptsioonis ja vastava tähestiku järjekorras. On üliõpilase töö venekeelne, tuuakse loetelus vene tähestikuga teosed enne ladina tähestikuga teoseid.

e) Sõltuvalt töö iseloomust ja kokkuleppel juhendajaga võib vajaduse korral kirjanduse loetelu süstematiseerida ka teistsugustel alustel (näiteks eraldi näidata kodanlik ja nõukogude kirjandus; eraldi näidata kasutatud perioodika vms.).

f) Kõik perekonnanimed loetelus tuuakse ära sõrendatult või allakriipsutatult.

9. Kasutatud kirjanduse loetelule järgneb töös kasutatud normatiivmaterjali loetelu, mis pealkirjastatakse: Kasutatud normatiivmaterjali loetelu. Normatiivaktide võtmisel loetelusse tuleb need esitada täpselt samuti kui joonealustes viideteski (vt. allpool, III osa). Loetelus normatiivakte ei nummerdata. Kui loetelus on akte mitmes keeles, paigutatakse ette ladina, seejärel aga vene tähestikuga aktid originaaltranskriptsioonis ja vastava tähestiku järjekorras. On üliõpilase töö venekeelne, tuuakse loetelus vene tähestikuga normatiivaktid enne ladina tähestikuga akte. Kui loetelus on sama organi mitmesuguseid akte, siis esitatakse loetelus sama organi aktid nende vastuvõtmise ajalisel järjekorras. Akti vastuvõtnud organi, vastuvõtmise aja ja akti nimetuse järel tuleb näidata ka allikas, mille järge aktile joonealustes märkustes on viidatud. Näide:

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi 1969.a. 31. oktoobri (või 31. oktoobri 1969.a.) seadlus "Eesti NSV kriminaal-

protsessi koodeksi" muutmise ja täiendamise kohta". - ENSV ÜVT 1969, nr. 44, art. 425.

Allikat ei näidata loetelus eile, kui seda ei ole toodud ka joonealuses viites. Tavaliselt ei tehta seda siis, kui akt on üldtuntud (näiteks koodeksite puhul). Normatiivakti nimetus tuleb aga selgi juhul normatiivaktide loetelus ära tuua.

10. Normatiivaktide loetelule järgneb kasutatud kohtupraktika loetelu, mis pealkirjastatakse: Kasutatud kohtupraktika loetelu. Seejuures tuleb vahet teha ülemkohtute suunavate selgituste ja muu kohtupraktika vahel. Loetelu alguses tuuakse ära NSV Liidu ja Eesti NSV Ülemkohtu suunavad selgitused analoogiliselt kasutatud normatiivaktide loetelule, kinni pidades eespool, p-s 9 esitatud reeglitest. Ühtlasi märgitakse ka allikas (trükis), mille järgi suunavale selgitusele on joonealustes märkustes viidatud. Suunatavate selgituste järel tuuakse loetelus ära ka töökirjutamiseks kasutatud muu kohtupraktika. See praktika süstematiseeritakse kohtute tähestikulises järjekorras, kohtute lõikes aga kohtulahendite ajalisel järjekorras, kusjuures aastate lõikes on lubatud kohtupraktikat süstematiseerida ka toimikute numbrite järgi, kui joonealustes märkustes on viidatud kohtutoimikute numbritele. On joonealustes märkustes näidatud ka isik, kelle asjas on kohtulahend tehtud (see ei ole aga kohustuslik), antakse leikeyri loetelus samuti. Näide:

Eesti NSV Ülemkohtu Kriminaalrajade Kohtukolleegiumi määrused:

1968.a. 14. aprillist E. Kaasiku süüdistuses ENSV KrK § 204 lg. 1 järgi. Toimik 104/II-1968.

1968.a. 5. maist K. Hepponeni süüdistuses ENSV KrK §-de 88 lg. 1, ja 139 lg. 2 p. 1 ja 2 järgi. Toimik 210/II-1968.

Tallinna Mererajooni Rahvakohtu tsiviiltoimikud:
2-22-1967 I. Vaheri hagi S. Kaasiku vastu; 2-29-1968 J. Tamme hagi V. Kononovi vastu.

Tartu Linna Rahvakohtu kriminaaltoimikud:
1-21-1967; 1-24-1967; 1-43-1967; 1-3-1968; 1-6-1968;

1-12-1968.

Kui töös on kasutatud ka trükis avaldatud kohtupraktikat, siis näidatakse loendis samuti trükis, kus see praktika on avaldatud. Näiteid:

Eesti NSV Ülemkohtu Kriminaalasjade Kohtukolleegiumi 1965.a. 6. detsembri (või 6. detsembri 1965.a.) määrus S. Van-kovi süüdistuses ENSV KrK § 117 järgi. - "Eesti NSV Ülemkohtu Bülletään", 1965, nr. 4, lk. 34.

Eesti NSV Ülemkohtu Kriminaalasjade Kohtukolleegiumi 1968.a. 25. märtsi (või 25. märtsi 1968.a.) määrus K. Illis-soni ja J. Trummi süüdistuses ENSV KrK § 195 lg. 2 järgi. - "Nõukogude Õigus", 1968, nr. 4, lk. 249.

või:

Постановление Пленума Верховного Суда Союза ССР от 15 июля 1965 г. по обвинению Полежаева В.Н. по статьям 15 и 102, п. "д", УК РСФСР. - "Бюллетень Верховного Суда СССР", 1965, № 5, стр. 13-14.

Определение Военной Коллегии Верховного Суда Союза ССР от 30 января 1968 г. по обвинению Чуканова по ст. 246, п. "а", УК РСФСР - "Бюллетень Верховного Суда СССР", 1968, № 4, стр. 38-39.

Kui töö kirjutamisel on kasutatud või üldistatud kohtupraktikat, millele joonealustes märkustes pole viidatud, siis seda loetelus ei näidata. Küll aga märgitakse see töö eessõnas või sissejuhatuses.

11. Kui töös on kasutatud arhiivimaterjale, siis tuuakse kasutatud arhivaalid ära eri loetelus, mis pealkirjastatakse: Kasutatud arhiivimaterjalide loetelu. Loetelus antakse kasutatud arhiivimaterjalid vähemalt fondi täpsusega, märkides seejuures arhiivi täieliku nimetuse koos selle lühendiga, fondi numbri ja selle nimetuse. Samast arhiivist mitme erineva fondi kasutamisel tuleb nad loetelus reastada vastavalt nende numeratsioonile suurenevas järjekorras. Näiteid:

Eesti NSV Oktoobrirevolutsiooni ja Sotsialistliku Ülesehitustöö Riiklik Keskarhiiv (ORKA):

Fond 80 - Riigikogu,
Fond 852 - Sisekaitse ülem,
Fond 989 - Presidendi Kantselei.

12. Pärast kasutatud allikmaterjalide loetelu antakse eri loeteluna töös kasutatud lühendid. See loetelu pealkirjastatakse: Kasutatud lühendid. Lühendite loeteluse ei võeta üldtuntud, s.t. sääraseid lühendeid, mis on toodud käesolevas juhendis, leiduvad "Õigusteaduse sõnas-tikus" või on üldiselt kasutatavad (näiteks: p. = punkt; art. = artikkel; vt. = vaata, jms.). Loetelus näidatakse enne lühendid alfabeedilises järjekorras ning seejärel lühendi seletus. Näide:

"Alused" - "NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaal-seadusandluse alused",

"Tööseadusandlus" - Tööseadusandlus. Kehtivate norma-tiivaktide kogumik. Tln., 1964.

13. Lühendite loetelule järgneb töö resümee vene kee-les, vene keeles kirjutatud tööde puhul aga eesti keeles. Resümee teises keeles on nõutav üliõpilaste diplomitööde, samuti mõnede trükis avaldatavate tööde puhul. Resümee pealkirjaks on töö pealkirja tõlge, mille alla kirjutatakse "Resümee" või "Резюме". Resümee maht on mitte alla 2 ja mitte üle 6 lk., nendes piirides aga ca 10% töö üldma-hust. Ka resümeele kirjutab autor alla (vt. eespool, p. 7).

14. Töö lõpus on sisukord, milles on näidatud töö kõigi alajaotuste pealkirjad ning tööle lisatud loetelud ja resümee koos lehekülgede näitamisega, millest algab vastav alajaotus, loetelu või resümee.

II. TSITEERIMISE JA REFEREERIMISE POHIREGLID

15. Originaalsete seisukohtade ja autori enda poolt tuvastatud faktiliste andmete kõrval võidakse töös esitada ka seisukohti, mis kuuluvad teistele autoritele, ning andmeid, mis on pärit teistelt autoritelt või on saadud töö kirjutamisel läbitöötatud arhiivi- või muust allikmaterja-

list. Seejuures on võimalik, et autor nende seisukohtadega nõustub ning esitab nad oma järelduste kinnitamiseks. Kuid on võimalik, et autor nendega ei nõustu ning seab endale ülesandeks nende kummutamise. Kirjanduses või muus allikmaterjalis leiduvaid andmeid võib autor kasutada ka lähteandmetena, neid ümber grupeerida, teha nendes korrektiive ja jõuda sel viisil iseseisvate järeldusteni.

16. Mitteoriginaalseid, s.t. teistele autoritele kuuluvaid seisukohti, samuti faktilisi andmeid, mida autor ise pole tuvastanud, võib töös esitada kas tsitaatidena või refereeringutena teiste autorite töödest või allikmaterjalidest. Nii tsiteerimisel kui ka refereerimisel tuleb töö tekstis vastava numbriga (nn. viitenumber) viidata joonealusele märkusele, kus on näidatud tsiteeritav või refereeritav allikas (vt. III osa, p. 19).

a) Tsiteerimisel on põhinõudeks täpsus. See tähendab, et tsitaat peab vastama originaalile nii sõnastuse, ortograafia, kirjavahemärkide kui ka eristuskirjade (näit. sõrenduste) osas. Peale selle ei tohi tsiteerimisel moonutada originaalis väljendatud mõtet, mis võib kergesti juhtuda, kui tsiteeritava lause (eriti lauseosa) valimisel ei arvestata selle loogilist seost kontekstis või liidetakse üheks lauseks kahe eri lause osad. Tsiteerimisel lause algusest, keskelt või lõpust ärajäetud sõnad asendatakse mõttepunktidega. Tsiteeritava lause algusest ärajäetud sõnade asemel pannakse mõttepunktid ka juhul, kui säärase tsitaadiga algab käsikirja lause. Tsitaati alustatakse siis suurtähga, kuigi tsiteeritavas tekstis võib see sõna alata väiketähga. Lause keskele või lõppu lülitatud tsitaati alustatakse väiketähga, ja seda ka puhul, kui tsiteeritavas tekstis algab see suurtähga. Tsitaadid pannakse jutumärkidesse. Kui tsitaat on üliõpilase töös omaette lauseks, siis pannakse lause lõppu kõigepealt tsitaadi lõpumärk (punkt, hüüumärk, küsimärk, mõttepunktid), siis jutumärgid ja lõpuks vilte number. Kui tsitaati sisaldava lause algul on tööd kirjutanud üliõpilase (autori) sõnad ja tsitaat

originaaltekstis lõpeb punktiga, pannakse lause lõppu järjekorras: jutumärgid, viitenumber ja lõpuks punkt. Kui sellisel juhul tsiteeritav lause lõpeb küsi- või hüüumärgiga või mõttepunktidega (mis asendavad tsiteerimata jäänud sõnu), pannakse vastava märgi järele jutumärgid, viitenumber ja lõpuks punkt. Lause sees lõppeva tsitaadi korral pannakse jutumärkide järele viitenumber ja siis põhilause ehitusest sõltuv märk. Töö autori täiendavad sõnad tsitaadi tekstis eraldatakse tsitaadist nurksulgudega.

b) Tsiteerimisel võetakse aluseks vastava teose viimane trükk. Kui tsiteeritav materjal, sealhulgas ka normatiivmaterjal, on avaldatud ajakirjanduses ja hiljem ilmunud eri väljaandena (näit. riigijuhtide kõned või direktiivorganite otsused või avaldatud ametlikus väljaandes (näit. normatiivmaterjalid ülemnõukogude teatajates või ülemnõukogude istungitel peetud kõned ülemnõukogude istungjärkude stenogrammides), tuleb tsiteerida nende järgi. Tsitaadid marksismi-leninismi rajajate töödest peavad vastama kogutud teoste uusima väljaande tekstile ning üksnes juhul, kui teos ei ole ilmunud kogutud teostes või on hilisemas väljaandes ilmunud teises redaktsioonis, muu uusima väljaande tekstile. Teistes keeltes ilmunud teoste tsiteerimise vajadusel tuleb selgitada, kas tsiteeritav töö on eesti keeles avaldatud, ja tõlke olemasolu korral anda tsitaat seal esinevas sõnastuses. See nõue on kehtiv ka neil juhtudel, kui tsiteeritav töö on ilmunud marksismi-leninismi rajajate kogutud teoste venekeelses väljaandes, eesti keeles aga üksnes eri väljaandes. Kui tsitaadi eestikeelset trükis ilmunud tõlget ei ole, tuleb töö autoril endal tõlkida tsitaat võimalikult adekvaatselt eesti keelde, vajaduse korral ära tuues tsitaadi originaalteksti joonealuses märkuses.

c) Refereerimine on teise teose või allika sisu konspekteeriv või kommenteeriv edasiandmine. Refereeringut kasutatakse siis, kui tsitaat oleks liiga ulatuslik ega suudaks mõtet tervikuna kompaktselt edasi anda. Ka refereeritav sisu tuleb esitada täpselt ja moonutamata, välja jät-

tes antud töö seisukohalt mitteolulise ja mittevajaliku. Refereerida tuleb seejuures nii, et oleks selge, missugused mõtted kuuluvad töö autorile endale ja missugused andmed on tuvastanud ta ise, kus algavad tema kommentaarid ning millised mõtted ja andmed on pärit mujalt.

III. PÕHITEKST JA JOONEALUSED MÄRKUSED

17. Töö põhitekstis (n.-ö. joone peal) tuuakse ära kõik, mis on oluline teema arenduse seisukohalt, sealhulgas ka tsitaadid ja refereeringud ning töö autori kommentaarid nende juurde. Töö põhitekstis esitatakse ka faktilised andmed, millega töö autor opereerib. Üksnes siis, kui tsitaat või refereering esineb suuremas või vähemas ulatuses kõrvalpeõikena põhiteksti loogilisest seosest või faktilised andmed on niivõrd mahukad, et raskendavad töö autori mõtte jälgimist, võib nad esitada ka joonealustes märkustes. Joonealustes märkustes võib esitada ka tsiteeritava või refereeritava autori või allika kriitikat küsimustes, mis ulatuvad käsitletava teema raamidest kaugemale. Samuti on lubatud joonealustes märkustes ära tuua näiteid (kaasuseid) mis illustreerivad või kinnitavad töö autori seisukohti. Üldiselt tuleb aga silmas pidada, et joonealuste märkuste mahtu ei tohi üle paisutada. Peamise ning seejuures olulisema osa tööst moodustab ikkagi põhitekst.

18. Materjali jaotamisel põhiteksti ja joonealuste märkuste vahel tuleb konkreetselt juhendada järgmisest:

a) teiste autorite seisukohtade või nende poolt kogutud andmete esitamisel tuuakse põhitekstis ära ka nende autorite initsiaalid ja nimed (kuid ilma tiitliteta), teoste pealkirjad reeglina aga mitte;

b) mingi normatiivakti käsitlemisel põhitekstis näidata järjekorras: selle akti vastuvõtnud organi nimetus, akti vastuvõtmise aasta, päev ja kuu (või: päev, kuu ja aasta) ning pealkiri (viimane jutumärkides), ei osundata aga allikale, kus normatiivakt on avaldatud. See allikas näida-

takse joonealuses märkuses. Kui käsitletakse normatiivakti mingit sätet, siis näidatakse põhitekstis ära ka normatiivakti paragrahv, lõige ja punkt, kus see säte leidub. Seda võib põhitekstis teha ka sulgudes. Üksnes siis, kui põhitekstis käsitletakse normatiivakte, mille nimetused on üldiselt kasutatavad lühenditena (vt. allpool, IV osa), jäetakse põhitekstis ära akti vastuvõtnud organi nimetus, vastuvõtmise aeg ja akti täielik pealkiri ning piirdutakse ainult lühendiga;

c) kui töös vaadeldakse kohtupraktikat, siis tuuakse töö põhitekstis ära järjekorras: kohtu nimetus, kelle praktikat käsitletakse; kohtulahendi nimetus (otsus või määrus); kohtulahendi aasta, päev ja kuu (või; päev, kuu ja aasta), ning isikud, kelle asjas see lahend on tehtud. Kohtutoimiku numbrit või trükist, milles kohtulahend on avaldatud, põhitekstis ei näidata. See antakse joonealuses märkuses;

d) kui töös käsitletakse arhiivmaterjale, siis näidatakse põhitekstis andmed kasutatud allika kohta (protokoll, avaldus, kiri jne.); organ, kellele see on adresseeritud või kellelt lähtub; selle andmise või saamise kuupäev jms. Näiteks põhitekstis: "Nagu nähtub Riigikogu juhatuse koosoleku protokollist nr. 108, otsustas see oma koosolekul 1933.a. 15. detsembril vapside eelnõule käiku mitte anda." Selle allika arhiivandmed (ORKA, f. 80, nim. 5, sü. 282, l. 145) aga esitatakse joonealuses märkuses;

e) erandina eespool toodud reeglitest võib mõningatel juhtudel kõik andmed käsitletava teose või allikmaterjali kohta anda ka joonealustes märkustes. Näiteid:

Samal seisukohal on ka kohtupraktika. Vt. näiteks Eesti NSV Ülemkohtu Kriminaalasjade Kohtukolleeegiumi 1965.a. 22. aprilli määrust I. Peetsu süüdistuses KrK §-de 93 lg. 2 p. 1 ja 2; 88 lg. 2 p. 1 ja 2, ja 202 järgi. - "Eesti NSV Ülemkohtu Bülletään", 1965, nr. 2, lk. 21. Või:

Teisel seisukohal on selles küsimuses G. Minkovski. Vt. G. M i n k o v s k i. Mõningaid alaealiste kuritegevuse uurimise ja profülaktilisest tööst ulatuslikuma osavõtu probleeme. - Alaealiste kuritegevusest ja selle ärahoidmisest. Koost. K. K i m m e l. Tln., 1966, lk. 101.

19. Joonealustes märkustes näidatakse allikad, kust

on pärit põhitekstis toodud väited või esitatud seisukohad, mida kritiseeritakse või millega nõustatakse, andmed, millega opereeritakse põhitekstis, või materjalid, mis kinnitavad põhitekstis toodud seisukohti. Seejuures tehakse põhitekstis viide joonealustele märkustele. Joonealustele märkustele viidatakse numbritega reatekstist veidi kõrgemal, kusjuures numbrilisele sulgu ei asetata. Sellele numbrile vastab joonealuse märkuse number. Viitenumbri järele sulgu ei panda. Näide:

põhitekstis:

Nii viisi lahendas selle küsimuse näiteks A.N.Trainin.¹⁰

joonealune märkus:

10 А.Н. Т р а й н и н. Учение о соучастии. М., 1941, стр. 123.

20. Kõik viited põhitekstis ning nendele vastavad joonealused märkused nummerdatakse. Numeratsioon on ühtne algusest kuni lõpuni. Ei ole lubatud alustada uut numeratsiooni igalt leheküljelt või igast peatükist.

21. Viitamisel ja tsiteerimisel joonealustes märkustes tuleb juhinduda ka II ja IV osas toodud reeglitest. Kui joonealuses märkuses viidatakse mitmete autorite teostele, esitatakse need ka autorite tähestikulises järjekorras või teoste ilmumise ajalises järjekorras (eraldi ladina ja vene tähestikus ilmunud teoste lõikes).

22. Andmed joonealuses märkuses kirjandusliku allika kohta tuleb võtta selle tiitellehelt, viimase puudumisel aga kaanelt, kusjuures need andmed esitatakse p-des "a"- "j" näidatud järjekorras.

a) Autori initsiaalid ja perekonnanimi. Mitme autori puhul antakse nimed tiitellehel esinevas järjekorras. Kui tiitellehel on autoreid üle kolme, jäetakse ainult esimese autori nimi ja lisatakse vastavas keeles lühendina "ja teised". On aga autorid näidatud ainult tiitellehe pöördel, siis neid joonealuses märkuses ei nimetata, vaid antakse üksnes teose pealkiri.

b) Raamatu originaalile vastav pealkiri. Raamatu

pealkirja ühelgi juhul. jutumärkidesse ei panda.

c) Kui tegemist on mitmekõitelise raamatuga, näidatakse kõite number (näit. 2. kd.).

d) Koostatud raamatute puhul antakse koostaja nimi. Tema nime ette kirjutatakse: Koost.

e) Raamatu toimetaja antakse vaid siis, kui tiitellehel ei ole nimetatud selle autoreid, kuid on näidatud raamatu toimetaja. Nime ette kirjutatakse: Toim.

f) Märgitakse ka raamatu ilmumiskoht. Kui ilmumiskohaks on Tallinn, võidakse seda kirjutada lühendatult Tln. Venekeelsete raamatute puhul võib ilmumiskoha tähistamiseks kasutada lühendeid: M. (= Moskva) ja L. (= Leningrad).

g) Kirjastust, kelle väljaandel raamat on ilmunud, joonealuses märkuses ei näidata, välja arvatud juhud, mil tiitellehel ei ole ilmumiskohta antud, on aga andmed kirjastuse kohta.

h) Küll aga märgitakse joonealuses viites raamatu ilmumisaasta, kusjuures lühendit "a" ei kasutata.

1) Leheküljed, millele viidatakse, näidatakse ainult joonealustes märkustes.

j) Kõik perekonnanimed tuuakse ära sõrendatult või allakriipsutatult.

23. Joonealuses märkuses raamatu kohta ei ole lubatud kasutada mitut keelt segamini. Seepärast tuleb allmärkuses esinevad lühendid anda samas keeles kui muudki andmed, näiteks - lehekülj eesti keeles lk., vene keeles СТР., saksa keeles S., inglise ja prantsuse keeles p. jne.

24. Kirjavahemärgid raamatu kohta joonealuses märkuses tuleb panna järgmise skeemi kohaselt: Autori nime initialsid. Punkt. Autori nimi. Punkt. Pealkiri. Punkt. Alapealkiri. Punkt. Kõite nr. Punkt. Trüki nr. Punkt. Ilmumiskoht, koma, ilmumisaasta, koma, lehekülj. Punkt. Kui tiitellehel autori (autorite) nimed puuduvad, on see skeem järgmine: Pealkiri. Punkt. Alapealkiri. Punkt. Kõite nr. Punkt. Trüki nr. Punkt. Koostaja või toimetaja (kui need on näidatud tiitellehel või selle pöördel) ja nende perekonnanimi

ning initsiaalid. Punkt. Ilmumiskoht, koma, ilmumisaasta, koma, lehekülj. Punkt. Näide:

I В.Н. К у д р я в ц е в. Причинность в криминологии (о структуре индивидуального преступного поведения). М., 1868, стр. 99.

25. Teoste puhul, mis kuuluvad kogumikesse, on andmete järjekord ja kirjavahemärgid joonealuses märkuses sellised: Autori initsiaalid. Punkt. Autori nimi. Punkt. Teose või artikli pealkiri. Punkt. Mõttekriips. Kui kogumiku on välja andnud teaduslik organisatsioon, siis selle nimetus. Punkt. Kogumiku nimetus. Punkt. Kogumiku kõite või vihiku number. Punkt. Ilmumiskoht, koma, ilmumisaasta, koma, lehekülj. Punkt. Näiteid:

7 K. P õ l d v e r e. Inimese geneetika mõnedest probleemidest. - Alaealiste kuritegevusest ja selle ärahoidmisest. Koost. K. K i m m e l. Tln., 1966, lk. 94.

8 O. P ü s s a. Kohtuliku töendi mõistest nõukogude kriminaalprotsessis. - TRÜ Toimetised. Vihik 61. Tartu, 1959, lk. 193.

Kogumiku alapealkirja (näit. Õigusteaduslikke töid XIII) üldreeglina ei näidata.

26. Kommenteeritud väljaannete puhul on järjekord ja kirjavahemärgid joonealuses märkuses sellised: Kommenteeritud väljaande pealkiri. Punkt. Toimetaja või koostaja (kui need on tiitellehel või selle pöördel märgitud). Koostaja või toimetaja initsiaalid. Punkt. Toimetaja või koostaja nimi. Punkt. Ilmumiskoht, koma, ilmumisaasta, koma, paragrahvi number, lühend: komm., kommentaari punkt, jutumärgid, alapunkt, jutumärgid. Punkt. Viitamisel kommentaari punktile ja alapunktile lehekülge reeglina ei märgita. Näide:

12 Eesti NSV kriminaalkodeks. Kommenteeritud väljaanne. Koost. I. R e b a n e. Tln., 1972, § 7 komm. 15 "c".

27. Viitamisel kollektiivselt kirjutatud teosele (näiteks õpikud), mille autorid on tiitellehe esiküljel nimetamata, on andmed ja kirjavahemärgid joonealuses mär-

kuses järgmised: Teose pealkiri. Mõttekriips. Organisatsiooni nimetus, kelle kollektiiv on teose kirjutanud või trükkis ette valmistanud. Punkt. Ilmumiskoht, koma, ilmumisaasta, koma, lehekülj. Punkt. Näide:

Советское уголовное право. Часть Общая. - Московский государственный университет. М., 1974, стр. 402.

28. Marksismi-leninismi rajajate teostele viidatakse joonealuses märkuses kogutud teoste uusima väljaande järgi, kusjuures jäetakse ära andmed ilmumiskoha ja -aasta kohta. Reeglina ei näidata ka kogutud teostesse võetud üksiku töö pealkirja. Marksismi-leninismi rajajate teoste üksikväljaannetele viitamise kohta vt. p. 16 "b". Näiteid:

7 V. L e n i n. Teosed. 28. kd., lk. 403.

10 F. E n g e l s. Anti-Dühring. Tln., 1954, lk. 66.

29. Ajakirjades ja ajalehtedes ilmunud artiklite kohta on joonealustes märkustes andmete ja kirjavahemärkide järjekord selline: Autori initsiaalid. Punkt. Autori nimi. Punkt. Artikli pealkiri. Punkt. Mõttekriips. Jutumärgid. Ajakirja või ajalehe nimetus. Jutumärgid, koma, ilmumisaasta (ajalehe puhul ka ilmumiskuupäev), koma, ajakirja number (ajalehe numbrit võib ka mitte näidata), koma, ajakirja lehekülj (ajalehe lehekülgi ei märgita). Punkt. Näiteid.

2 V. K i r i t š e n k o. Tarvilik väljaanne. - "Nõukogude Õigus", 1968, nr. 5, lk. 302-303.

7 M. K a l l a m. Teadlaste kaasabil. - "Rahva Hääli", 30. novembril 1968 (või 1968.a. 30. novembril).

Kui perioodilise väljaande nimetus tuuakse joonealuses märkuses lühendina (näit. NÕ, s.t. "Nõukogude Õigus"), siis lühendi järele (enne ilmumisaastat) koma ei asetata ja lühendit ei panda seejuures jutumärkidesse.

30. Normatiivaktidele viidatakse joonealuses märkuses nende ametlike väljaannete järgi, kusjuures tuuakse ära ka normatiivakti avaldamise järjekorranumber ametlikus väljaandes, mille ette asetatakse lühend art. Normatiivak-

ti pealkiri joonealuses märkuses (nagu põhitekstiski) antakse jutumärkides. Kui ametlikul väljaandel on üldkasutatav lühend, antakse see lühend (vt. allpool, IV osa) ilma jutumärkideta ainult joonealuses märkuses (vt. eespool, p. 18 "b"). Näide:

ENSV ÜVT 1968, nr. 14, art. 324.

Kui venekeelne normatiivakt on ilmunud tõlgituna ees-tikeelses ametlikus väljaandes, võib joonealuses märkuses viidata ka viimasele. Näide:

ENSV ÜT 1960, nr. 46.

Kui normatiivakti ametlik väljaanne ei ole enam kättesaadav, võib joonealuses märkuses viidata ka normatiivaktide kogumikele. Näide:

Сборник нормативных актов по исправительно-трудовому праву. М., 1959, стр. 15.

Mitteametlike väljaannete järgi võib joonealustes märkustes viidata ka välisriikide normatiivaktidele. Näide:

Уголовное законодательство зарубежных социалистических государств. Чехословацкая Социалистическая республика. М., 1961, стр. 179.

Joonealustes märkustes ei tooda ära üldiselt tuntud normatiivaktide allikaid, mille nimetusi kasutatakse lühenditena (vt. allpool, IV osa), välja arvatud juhtumid, mil see töö seisukohast on vajalik (näiteks selleks, et juhata-da koodeksi mõne paragrahvi hilisemale redaktsioonile). Ka kehtivuse kaotanud (näit. Vene NFSV 1926.a. KrK) ning vä-lisriikide üldtuntud normatiivaktide (näit. koodeksid) al-likaid ei ole vaja joonealustes märkustes näidata isegi siis, kui need aktid enam ei kehti (näit. Vene 1903.a. KrK või 1903.a. "Uus nuhtlusseadustik").

31. Normatiivaktide tsiteerimisel ja nendele viitamisel tuleb kinni pidada järgmistest reeglitest.

a) Sümbolit "§" kasutatakse vaid siis, kui sellele järgneb ka paragrahvi number. Kui numbrit ei järgne, kirju-tatakse välja "paragrahv" (näit. § 107, aga: käesolev para-grahv). Lauset ei alustata sümboliga "§" või lühendite-ga "Lg." või "P.", vaid kirjutatakse välja "Paragrahv", "Lõi-

ge" või "Punkt".

b) Paragrahvi lõiked ja punktid tähistatakse numbritega vaid siis, kui ka selle paragrahvi number on näidatud ning paragrahv ise on tähistatud sümboliga (näit.: § 107 lg. 2 p. 1, mitte aga: § 107 lg. kaks punkt üks või: § 107 teine lõige punkt üks). Kui paragrahvi numbrit ei ole välja kirjutatud ning paragrahvi ennast sümboliga "§" tähistatud, tuleb lõige ja punkt ning nende numbrid kõikidel juhtudel täielikult välja kirjutada (näit.: käesoleva paragrahvi lõige üks punkt kaks, mitte aga: käesoleva paragrahvi lõige 1 punkt 2).

c) Viitamisel paragrahvile, selle lõikele ja punktile neid komadega ei eraldata (näit.: §107 lg. 2 p. 1, mitte aga: §107, lg. 2, p. 1). Komadega eraldatakse paragrahvide lõiked ja punktid vaid siis, kui tuuakse nende loetelu (näit.: §-d 107 lg. 2 p. 1, 2 ja 3; 108; 112 ja 113).

d) Kui loetletakse mitut paragrahvi ja seejuures viidatakse ka mõne paragrahvi lõigetele ja punktidele, siis viitamisel järgnevalt mingile paragrahvile sümbolit "§" ei kasutata, kuid paragrahvid eraldatakse semikooloniga. Kui ühtlasi viidatakse lõikele või punktile, asetatakse loetelu viimase paragrahvi ees oleva sidesõna "ja" või "või" ette koma (näit.: §-d 107 lg. 2 p. 1, 2 ja 3; 108; 112 lg. 2, ja 113, mitte aga; §107 lg. 2 p. 1, 2 ja 3 ja §-d 108, 112 lg. 2 ja 113). Lühendid "lg." ja "p." kirjutatakse korduvalt välja.

e) Käändelõpp lisatakse sümbolile "§", välja arvatud ainsuse omastava ja osastava käände lõpp (näiteks: §-des 107 ja 108). Kui samal ajal viidatakse ka paragrahvi lõigetele või punktidele, siis lühenditele "lg." ja "p." käändelõppu ei lisata (näit.: §-s 107 lg. 2 p. 1 ja 2, samuti: §-s 195 lg. 2 ja 3, mitte aga: §-s 88 lg. 2 p-d 1 ja 2). Käändelõpp, välja arvatud ainsuse omastava käände lõpp, lisatakse ka lühenditele KrK, TsK jne., samuti lühendile "p.", kui viidatakse sellise normatiivakti punktile, millel jaotus paragrahvideks puudub (näit.: määruse p-d 2 ja 3). Sümbolit "§§" ja lühendit "pp." ei kasutata.

f) Kui viitamisel lõikele või punktile lühendeid "lg." ja "p." ei kasutata ja lõike või punkti number kirjutatakse välja täielikult, järgneb number lõikele või punktile, kusjuures number kirjutatakse nimetavas käändes. Kui viidatakse mitmele lõikele või punktile, siis kirjutatakse lõige või punkt vastavas käändes, number aga nimetavas käändes (näit.: käesoleva paragrahvi lõigetes üks ja kaks tähendatud juhtudel, samuti: käesoleva lõike punktides kaks ja kolm tähendatud juhtudel).

32. Trükis avaldatud kohtupraktikale viidatakse joonealustes märkustes ajakirjades "Eesti NSV Ülemkohtu Bülletään", "Nõukogude õigus", "Судебная практика Верховного Суда СССР", "Бюллетень Верховного Суда СССР" jt., samuti kogumiku "Сборник постановлений Пленума Верховного Суда СССР 1924-1963" M., 1964 jt. järgi. Kui kohtupraktika ei ole trükis avaldatud, antakse joonealuses märkuses kohtu nimetus, toimiku number ja aasta (näit.: 1-103-1968). Muud andmed kohtupraktika kohta esitatakse joonepealses tekstis. (Vt. ka eespool, p. 18 "c".)

33. Arhiivimaterjalidele joonealustes märkustes viitamisel tuleb juhinduda järgmistest reeglitest:

a) esmakordsel viitamisel kirjutatakse joone all välja arhiivi täielik nimetus koos edaspidi kasutatava lühendnimetusega, näiteks: Eesti NSV Riiklik Ajaloo Keskarhiiv (RAKA);

b) pärast arhiivi nimetust viidatakse joonealuses märkuses kasutatud allika muudele arhiivianmetele sellises järjekorras, kasutades allpool, p-8 38 toodud lühendeid: f., nim., sü., 1. Näide: RAKA, f. 2121, nim. 119, sü. 147, l. 656.

34. Kui joonealuses märkuses näidatakse põhitekstis refereeritava teose või muude andmete allikas, siis pärast viite numbrit on joonealuses märkuses lühend "Vt.". Lühend "Vt." kirjutatakse joonealuses märkuses eesti keeles, kui töö on kirjutatud eesti keeles, vene keeles aga siis, kui

tõõ on kirjutatud vene keeles, sõltumata sellest, mis keeles on allikas, millele viidatakse, Tsitaatide korral jääb lühend "Vt." joonealustes märkustes ära. Kui teost refereeritakse või andmete allikat kasutatakse tõõs enam kui üks kord, siis tuleb nendele viidata põhiteksti igas lõigus, sealhulgas ka üksteisele vahetult järgnevates lõikudes.

35. Kui viide samale teosele või allikale kordub samal leheküljel, on soovitav viidet lühendada. Viite lühendamisel antakse vaid autori initsiaalid ja nimi, millele järgneb punkt. Seejärel kirjutatakse "Osund. teos", või "Osund. artikkel", millele järgneb lehekülje number. Kui samale teosele või allikale samal leheküljel järgneb vahetult kaks viidet, kirjutatakse "Samas", millele järgneb koma ja lehekülje number. Näiteid:

6 Vt. V. M e i s t e r. Rahvamalev ja alaealised. - Alaealiste kuritegevusest ja selle ärahoidmisest. Koost. K. K i m m e l. Tln., 1966, lk. 201.

7 S a m a s, lk. 207.

8 Vt. Eesti NSV kriminaalkodeksi. Kommenteeritud väljaanne. Koost. I. R e b a n e. Tln., 1965, §93 komm. 8.

9 Vt. K. P õ l d v e r e. Osund. artikkel, lk. 96.

Samal leheküljel venekeelsele teosele korduval viitamisel tuuakse autori initsiaalid ja nimi vene tähestikus. Ka viite lühend on venekeelne. Näiteks:

IO O.C. И о ф ф е. Указ. соч., стр. 144.

IV. AMETLIKE VÄLJAANNETE JA ÕIGUSALLIKATE NIMETUSED NING LÜHENDEID

36. Ametlike väljaannete ja tähtsamate õigusallikate täielikud nimetused koos lühenditega on järgmised:
Eestikeelne lühend

"Бюллетень нормативных актов министерств и ведомств СССР"

"Сборник действующего законодательства СССР", СДЗ СССР

"Собрание законов и распоряжений Рабоче-крестьянского Правительства Союза Советских Социалистических Республик",
СЗ СССР

"Ведомости Верховного Совета Союза Советских Социалистических Республик",
Ведомости СССР

NSVL ÜT

"Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu Teataja"

"Собрание постановлений и распоряжений Правительства Союза Советских Социалистических Республик", СП СССР

NSVL MKK

"Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Valitsuse Määruste ja Korralduste Kogu"

"Собрание постановлений и распоряжений Совета Министров Союза Советских Социалистических Республик", СП СССР

NSVL MKK

"Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ministrite Nõukogu Määruste ja Korralduste Kogu"

"Собрание постановлений Правительства Союза Советских Социалистических Республик", СП СССР

ENSV T

"Eesti NSV Teataja" (ilmus kuni 1. aprillini 1960)

"Ведомости Эстонской ССР" (издавались до 1 апреля 1960 г.) в ЭССР

ENSV ÜT

"Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu Teataja" (ilmus 1. aprillist 1960 kuni 31. detsembrini 1965)

"Ведомости Верховного Совета Эстонской Советской Социалистической Республики" (издавались с 1 апреля 1960 г. до 31 декабря 1965 г.), Ведомости ЭССР

ENSV ÜVT

"Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu ja Valitsuse Teataja" (ilmub alates 1. jaanuarist 1966)

- "Ведомости Верховного Совета и Правительства Эстонской Советской Социалистической Республики" (издаются с I января 1966 г.), ВВСИ ЭССР
- ENSV "Eesti NSV Seadusandlike Aktide Kronoloogiline kogu"
- Хронологическое Собрание Законодательных Актов Эстонской ССР, ХС ЭССР
- ENSV MKK "Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ministrite Nõukogu Määruste ja Korralduste Kogu" (ilmus 1. aprillist 1960 kuni 31. detsembrini 1965)
- "Собрание постановлений и распоряжений Совета Министров Эстонской Советской Социалистической Республики" (издавалось с I апреля 1960 г. до 31 декабря 1965 г.), СИ ЭССР
- RT "Riigi Teataja" (kodanl. Eesti Vabariigis)
- ENSV APK "Eesti NSV abielu- ja perekonnakoodeks"
Кодекс о браке и семье Эстонской ССР, КоБС ЭССР
- ENSV KES "Eesti NSV kohtukorralduse seadus"
Закон о судоустройстве Эстонской ССР
- ENSV KrK "Eesti NSV kriminaalkoodeks"
Уголовный кодекс Эстонской ССР, УК ЭССР
- ENSV KrPK "Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeks"
Уголовно-процессуальный кодекс Эстонской ССР, УПК ЭССР
- ENSV Maak "Eesti NSV maakoodeks"
Земельный кодекс Эстонской ССР, ЗК ЭССР
- ENSV ParTööK "Eesti NSV parandusliku töö koodeks"
Исправительно-трудовой кодекс ЭССР, ИТК ЭССР

ENSV TaK	"Eesti NSV tsiviilkoodeks"
	Гражданский кодекс Эстонской ССР, ГК ЭССР
ENSV TsPK	"Eesti NSV tsiviilprotsessi koodeks"
	Гражданский процессуальный кодекс Эстонской ССР, ГПК ЭССР
ENSV TööK	"Eesti NSV töökoodeks"
	Кодекс законов о труде, КЗоТ ЭССР
ENSV VeeK	"Eesti NSV veekoodeks"
	Водный кодекс Эстонской ССР

37. Arhiivimaterjalidele viitamisel kasutatakse järgmisi lühendeid: f. = fond; nim. - nimistu; sü. = säilitamisüksus; l. - leht.

38. Peale ülaltoodud üldkasutatavate lühendite võib töös kasutada olenevalt vajadusest ka muid tinglikke lühendeid töö autori valikul. Need lühendid näidatakse loetelus (vt. eespool, p. 12).

V. LÕPPMÄRKIMID

39. Kirjanduses on kasutatavad ka mõned teised viitamise ja tsiteerimise reeglid, mida käesolevas juhendis ei soovitata. Nendega võib tutvuda teoste järgi: L. A b o. Käsikiri ja korrektuur. Tln., 1975, ja U. M e r e s t e. Üliõpilastööde koostamise metoodikast. Tartu, 1962 (mille lisas (lk. 151-177) on avaldatud juhendeid üliõpilastele viite- ja tsiteerimistehnika kohta (koostanud grupp õppejõude H. K a d a r i juhtimisel). Kõrvalekaldumised käesolevast juhendist on lubatud vaid erandjuhtudel, kui see on töö iseloomust tingituna hädavajalik, näiteks õigusajaloolistes käsitlustes.

40. Õigusteaduslikus termonoloogias tuleb juhendada teosest: Eesti-vene, vene-eesti õigusteaduse sõnastik. Tln., 1971. Lühendid on toodud samas lk. 229-230.

L i s a

Tiitellehe näidis

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

ÕIGUSTEADUSKOND

Riigi ja õiguse ajaloo kateeder

VALDÜR JAANUS

KODANLIKU EESTI KRIMINAALKOHTUPIDAMISE
PÕHIPRINTSIIBID

Diplomitöö

Juhendaja prof. P. VIHALEM

1970

Tiitellehe näidis

TARTU RIIKLIK ÜLIKOOL

ÕIGUSTEADUSKOND

Riigi ja õiguse ajaloo kateeder

ARNE AULIS

I kursuse üliõpilane

NSV LIIDU POLIITIKA RAHU JA
JULGEOLEKU KAITSEKS BALTI
MERE IDARANNIKUL 1939.a.

Kursusetöö

NSV Liidu ja riigi õiguse ajaloost

Juhendaja dots. J. JEGOROV

1971

ОСНОВНЫЕ ПРАВИЛА ОФОРМЛЕНИЯ И ТЕХНИКИ ССЫЛОК И ЦИТИРОВАНИЯ СТУДЕНЧЕСКИХ РАБОТ. Издание третье, исправленное. На эстонском языке. Составитель И.Робане Тартуский государственный университет. ЭССР, г.Тарту, ул. Оликооли, 18.

Vastutav toimetaja V. Kelder. Paljundamisele antud 26.01.76. Roõatoripaber 30 x 42 1/4. Trükipoognaid 1,75. Tingtrükipoognaid 1,63. Arvestuspoognaid 1,31. Trükiarv 1500. TRÜ trükikoda, ENSV, Tartu, Palsoni t. 14. Tell. nr. 72. Hind 4 kop.